

INVALIDILIITTO RY

LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

ASIA: Sidosryhmäkuuleminen liikenteen automaatiosta ja digitaalisista palveluista

Invalidiliitto kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta koskien liikenteen automaatiota ja digitaalisia palveluja.

Invalidiliitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimimisesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Liitto edustaa 148 jäsenyhdistyksensä kautta 30 000 fyysisesti vammaista ja toimimisesteistä suomalaista.

1. Millaisia uudenlaisia tarpeita liikennevälineiden teknologinen kehitys aiheuttaa liikenneverkoille?

Invalidiliitto toteaa, että liikenneverkon ja muun rakennetun infrastruktuurin kehittäminen tulee toteuttaa samanaikaisesti liikennevälineiden teknologisen kehityksen kanssa. Esimerkiksi niiausominaisuudella varustettujen raitiovaunujen ja linja-autojen optimaalinen toimivuus asiakkaan kannalta vaatii korotettua pysäkkiä.

Liikennevälineiden nykyinen kehitys kohdistuu voimallisesti sähköiseen kalustoon. Sähköverkon sähkön siirtokyky täytyy olla riittävä sekä kalustolle täytyy olla latauspisteitä kattavasti ja tarpeeksi tiheästi ympäri Suomea. Latauspisteiden suunnittelussa ja asentamisessa täytyy huomioida saavutettavuus ja esteettömyys, jotta kaikki käyttäjät voivat niitä hyödyntää.

2. Millaisia ja kuinka mittavia kehittämispanostuksia nykyiseen liikenneverkkoon on tehtävä, jotta infrastruktuurin laatu kyetään turvaamaan?

Invalidiliitolla ei ole toimenpide-ehdotuksia liittyen liikenneverkon kehittämisspanostuksiin.

3. Aiheuttavatko liikenteen uudet palvelut liikenneverkolle erityisiä vaatimuksia lähitulevaisuudessa ja jos aiheuttavat, niin mitä nämä vaatimukset ovat? Mitä valtion toimia tarvitaan?

Invalidiliitto toteaa, että koko liikenneverkon, liikkumiseen tarkoitetun kaluston ja palvelujen on oltava katkeamaton ketju ja sen on toimittava saumattomasti yhteen tasalaatuisesti ja samalla toimintaperiaatteella.

Liikenneverkon uudistamisessa täytyy huomioida kevyen liikenteen tarpeet eikä suunnittelua saa tehdä vain ajoneuvoliikenteen ehdoilla. Uudistetussa väyläverkostossa kevyelle liikenteelle ei saa aiheutua entistä pidempiä kiertoreittejä, jyrkällä kaltevuudella olevia tai vaaratilanteita aiheuttavia väylän osia.

4. Millaisena näette tiedon ja avoimien rajapintojen roolin automaation ja liikenteen uusien palvelujen edistämisessä?

Liikennepalvelujen digitalisaation edetessä avoimet rajapinnat ja kattava tieto ovat perusedellytyksiä, jotka edistävät ja helpottavat kaikkien kansalaisten liikkumista. Avoimet rajapinnat mahdollistavat yhteen palveluun kerätyn keskitetyn tiedon koko matkaketjun katkeamattomasta esteettömyydestä, alkaen matkan ennakkotiedoista, eri palveluntarjoajien aikatauluista, avustamisesta, palvelujen laadusta, matkalippujen ostamisesta, kaluston esteettömyydestä, terminaaleista, kulkuvälineen vaihdoista ja saapumisesta lopulliseen kohteeseen.

Liikenteen palvelujen digitalisaatiossa täytyy huomioida tiedon ja palvelujen saavutettavuus kaikkien käyttäjäryhmien kannalta. Sähköisiä palveluja täytyy tarjota eri muodoissa ja eri kanavia hyödyntäen. Erilaisten ohjelmistojen ja fyysisten laitteistojen, kuten maksuautomaattien, aikataulunäyttöjen jne. suunnittelussa on huomioitava saavutettavuus ja käytettävyys. Myös tietoa liikenteen poikkeustilanteista täytyy tarjota eri muodoissa. Monien henkilöiden on hankala tai mahdoton käyttää uusia sähköisiä palveluja. Siksi on tärkeää ylläpitää ja kehittää edelleen henkilökohtaisia esteettömiä ja saavutettavia palveluja.

Liikenteen uusien palvelujen kehittäminen täytyy tehdä yhteistyössä eri käyttäjäryhmien kanssa. Suomi ratifioi YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen 10.6.2016. Sopimuksen 9. artiklassa käsitellään esteettömyyttä laaja-alaisesti. Artiklassa edellytetään, että ”edistetään uusien tieto- ja viestintäteknologioiden ja -järjestelmien, myös internetin, saavutettavuutta vammaisille henkilöille” sekä ”edistetään saavutettavien tieto- ja viestintäteknologioiden ja -järjestelmien suunnittelua, kehittämistä, tuotantoa ja jakelua varhaisessa vaiheessa

siten, että näistä teknologioista ja järjestelmistä tulee saavutettavia mahdollisimman alhaisin kustannuksin.”

Sopimuksen 2. artiklassa määritellään, että ”kaikille sopiva suunnittelu tarkoittaa tuotteiden, ympäristöjen, ohjelmien ja palvelujen suunnittelua sellaisiksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia tai erikoissuunnittelua. Kaikille sopiva suunnittelu ei sulje pois yksittäisten vammaisryhmien mahdollisesti tarvitsemia apuvälineitä.”

Helsingissä 26. kesäkuuta 2017

INVALIDILIITTO RY

Petri Pohjonen
Pääjohtaja

Terhi Jussila
Järjestöjohtaja

Erityisasiantuntija: Harri Leivo, esteettömyysasiantuntija, Invalidiliiton
Esteettömyyskeskus, harri.leivo@invalidiliitto.fi,
p. 040 5397087.